
آشنایی با

معماری جهان

نوشته: امیلی کول

مترجمین: مهندس کورش محمودی دده بیگلو

مهندس رضا بصیری مژده‌ی

مهندس روزبه احمدی نژاد

Cole, Emily	: کول، امیلی، ۱۹۷۶ - م	رساننده
	: آشنایی با معماری جهان/نوشته امیلی کول؛ ترجمه کورش محمودی، رضا بصیری مژده‌ی، روزبه احمدی نژاد	عنوان و نام پدیدآور
	. ۱۳۸۸: تهران، بزدا: ۱۳۴۸ -	مشخصات نشر
	۲۵۲ ص: مصور	مشخصات ظاهري
	فپا:	و ضمیمه فهرستنحوی
	A concise history of architectural styles. c2002: عنوان اصلی: A concise history of architectural styles. c2002	پادخاشت
	: معماری - تاریخ	موضوع
	: محمودی، کورش، ۱۳۴۸ -، مترجم	شناسه افزوده
	: بصیری مژده‌ی، رضا، ۱۳۵۹ -، مترجم	شناسه افزوده
	: احمدی نژاد، روزبه، ۱۳۶۰ -، مترجم	شناسه افزوده
	NA200.5 ۱۳۸۸: ۱۳۸۸: ۷۲۰۹:	ردیبدنی کنگره
	۱۶۶۵.۶۹: ۱۶۶۵.۶۹:	ردیبدنی دیوبی
		شماره کتابخانه ملی

يرزا

آشنایی با معماری جهان

نوشته: امیلی کول

مترجمین: مهندس کورش محمودی دمده بیگلو

مهندسان رضا بصیری مژده‌ی

مهندسان روزبه احمدی نژاد

نشر: بزدا

چاپ اول: ۱۳۸۸

آماده‌سازی قبل از چاپ: ماهنامه‌ی تهویه و تبرید

صفحه‌ارایی و امور گرافیکی: نرگس فرقانی

چاپ / اصلاحی: کارنگ

قطع و تعداد صفحات: ۳۵۲

تعداد سخنه: ۱۱۰

شمارگان: بهای به همراه لوح فشرده: ۸۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5058-98-7 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۵۸-۹۸-۷

مرکز پخش: تهران - سید خندان - خیابان ارسپاران - کوچه‌ی ستاری - شماره‌ی ۲۲ - نشر بزدا

تلفن: ۰۲۲۸۸۵۴۷ دوچرخه: ۰۲۲۸۸۵۶۵۱

WWW.HVAC.IR E-MAIL: YAZDA@HVAC.IR

حقوق چاپ و نشر محفوظ و مخصوص بزدا است.

فهرست

۱۲	مصر باستان (۳۴۰۰ تا ۳ قم قبل از میلاد)
۱۳	مصطبه‌ها (مقبره‌های مصری)
۱۴	اهرام
۱۵	هرم بزرگ جیزه (Giza)
۱۶	مقبره‌های صخره‌ای
۱۷	معابد
۱۸	معبد کارناتک (Karnak)، تبای
۱۹	مرز جنوبی مصر (نوبی)
۲۰	باابل، آشور، ایران (۲۰۰۰ تا ۱۷۰۰ پیش از میلاد)
۲۱	معماری باابل
۲۲	معماری آشور
۲۳	کاخ‌های آشوری در نینوا (Nineveh)، نیمرود (Nimrud) و کویونجیک (Koyunjik)
۲۴	ترینیتات آشوری، نینوا
۲۵	معماری ایران
۲۶	پرسپولیس، کاخ خشایارشاه
۲۷	مهارت و چیره‌دستی در معماری ایران
۲۸	هند آغازین و کلاسیک (۳۰۰ تا ۱۷۵۰ پیش از میلاد)
۲۹	بناهای یادمان بودا (Stambhas) و جرزهای یادمان (Chaitya)
۳۰	معابد صخره‌ای (غاری) یا «چایتیا»
۳۱	صومعه‌ها
۳۲	معابد صخره‌ای
۳۳	معابد، طرح و فضاهای داخلی
۳۴	معابد، فضاهای خارجی
۳۵	معابد، مجوعه‌ها
۳۶	چین آغازین و دودمانی (۱۵۰۰-۱۰۰۰ پیش از میلاد تا قرن ۱۹)
۳۷	تالارهای چوبی (ساخته شده از الوارهای چوبی)، فرم و سازه
۳۸	تالارهای الواری، تزمینات خارجی
۳۹	شهرها
۴۰	پاکودا (Pagodas) – (پرستشگاه بودائیان)
۴۱	فاندها
۴۲	باغ‌ها
۴۳	زاپن کلاسیک، (قرن ۶ پیش از میلاد تا قرن ۱۹ میلادی)
۴۴	پرستشگاه‌های شینتو (shinto)

۶۸	معابد بودایی
۷۰	معابد بودایی
۷۱	معماری خانگی
۷۲	ساختمان‌های حکومتی و تجاری
۷۳	دوره ماقبل کولومبین (۹۰ پیش از میلاد تا ۱۵۳۲ پس از میلاد)
۷۴	سایت‌های اولیه
۷۵	مایای کلاسیک
۷۶	سبک پوک (puk) مایا
۷۷	سایت‌های کلاسیک پسین
۷۸	معماری ایندکا (Inca)
۷۹	دوره ماقبل کلاسیک، تمدن آژه‌ای و اتروسک (قرن ۱۷ تا قرن ۱ پیش از میلاد)
۸۰	تمدن «میسون» (Mycenaean)، ارگ‌های حکومتی
۸۱	مقبره‌های میسون
۸۲	اتروسک، مقبره‌ها
۸۳	اتروسک، ساختمان‌های دیگر
۸۴	یونان باستان (اواسط قرن ۷ تا قرن ۲ پیش از میلاد)
۸۵	معماری آغازین
۸۶	معبد؛ فرم‌ها و عناصر
۸۷	شیوه‌های دوریک (Doric)
۸۸	شیوه‌های یونیک (Ionic)
۸۹	شیوه‌های کرینتین (corinthian)
۹۰	توسیعه شیوه دوریک
۹۱	عصر پریکلس (Pericles)
۹۲	عصر پریکلس (Pericles)، «آکروپولیس» (Acropolis)
۹۳	عصر پریکلس (Pericles)، آکروپولیس
۹۴	آغاز دوره زوال
۹۵	دوره هلنیستی (Hellenistic)
۹۶	مقبره‌ها (tombs)
۹۷	نانترها و نثارهای موسیقی (Odeon یا 'Odea') باستان
۹۸	سایر ساختارهای غیرمذهبی
۹۹	روم باستان (قرن ۳ پیش از میلاد تا ۱۴۰ پس از میلاد)
۱۰۰	جمهوری روم
۱۰۱	پمپئی (pompeii)
۱۰۲	بناهای مریوط به دیگر شهرهای امپراطوری
۱۰۳	بناهای دوره آگوستین
۱۰۴	معابد آگوستین
۱۰۵	فلاؤین‌ها (the Flavians)

فهرست

۱۳۷	کلیسیوم، روم
۱۳۸	(Trajan)
۱۳۹	هادریان (Hadrian)
۱۴۰	پاتنون، روم
۱۴۱	عصر سورین (severan) در روم
۱۴۲	امبراطوری سورین (severan)
۱۴۳	دوران امپراتوری متأخر دوران مسیحیت آغازین و بیزانس (۳۱۳-۴۵۳ م)
۱۴۴	پاسیلیکا
۱۴۵	فضاهای داخلی معماری مسیحیت و آغازین
۱۴۶	پلان‌های مرکزی
۱۴۷	راونا
۱۴۸	معماری بیزانس آغازین
۱۴۹	ایاصوفیه (Hagia Sophia)، کوئستنتینیopol، ۵۳۲ نم ۵۳۷ میلادی
۱۵۰	معماری دوره ما بعد (وستینین)
۱۵۱	معماری بیزانس همان
۱۵۲	معماری بیزانس متأخر
۱۵۳	معماری اسلامی (۸۰۰-۴۳۲ م بعد از میلاد مسیح)
۱۵۴	معماری اسلامی
۱۵۵	شهر
۱۵۶	مساجد، مدارس و آرامگاه‌های اسلامی خاورمیانه
۱۵۷	مجموعدهای مذهبی ایران و مصر
۱۵۸	معماری اسلامی در اسپانیا
۱۵۹	مسجد مغربی
۱۶۰	معماری اسلامی در اسپانیا
۱۶۱	الحرماء (Alhambra)
۱۶۲	معماری اسلامی در هند؛ ترکیب طرح‌های اسلامی و هندی
۱۶۳	معماری اسلامی در هند
۱۶۴	مسجد، آرامگاه‌ها و کاخ‌های مغول
۱۶۵	معماری اسلامی در ترکیه و همال آفریقا
۱۶۶	معماری رومانسک (قرن نهم تا اوایل قرن سیزدهم میلادی)
۱۶۷	رومانتیک فرانسه؛ خاستگاه
۱۶۸	رومانتیک فرانسه؛ تأثیرات زائین
۱۶۹	رومانتیک آلمان
۱۷۰	رومانتیک اسپانیا
۱۷۱	کلیساهای سبک نور ملت انگلستان

۱۹۷	سبک نورمان اینگلستان؛ تزیینات و نوآوری
۱۹۸	رومانتسک ایتالیا؛ تنوع و گوشاگوشتی
۲۰۰	رومانتسک ایتالیا؛ عناصر بومی معماری گوتیک (اواسط قرن دوازدهم تا سال ۱۵۳۰ میلادی)
۲۰۲	گوتیک آغازین؛ فرانسه
۲۰۴	فرانسه، گوتیک شعله‌سان و شعاعی
۲۰۶	فرانسه، گوتیک مذهبی
۲۰۷	گوتیک آغازین اینگلستان؛ فضاهای خارجی
۲۰۸	گوتیک آغازین اینگلستان؛ فضاهای داخلی
۲۱۰	انگلستان؛ فضاهای خارجی ترین یافته سبک گوتیک
۲۱۲	انگلستان؛ فضاهای داخلی کلیساي گوتیک
۲۱۴	انگلستان؛ فضاهای خارجی گوتیک قائم
۲۱۶	انگلستان؛ فضاهای داخلی گوتیک قائم
۲۱۸	انگلستان؛ بومی اولیه و گوتیک عامی
۲۲۰	انگلستان؛ گوتیک متاخر بومی و غیر مذهبی
۲۲۲	شهد جزیره ایبریا (اسپانیا و پرتغال)
۲۲۴	معماری گوتیک شمال و مرکز اروپا
۲۲۶	ایتالیا
۲۲۸	معماری رنسانس (اوایل قرن پانزدهم - ۱۵۳۰ م)
۲۲۸	معماری رنسانس آغازین در فلورانس
۲۳۰	معماری مذهبی رنسانس آغازین در ایتالیا
۲۳۲	قصرهای رنسانس در فلورانس
۲۳۴	ثبات در اصطلاحات کلاسیک
۲۳۶	معماری کلیسايی در قرن هانزدهم - ایتالیا
۲۳۸	تبیان قدرت و هنرمندانه در معماری
۲۴۰	ویلاما و باخها
۲۴۲	کاخهای سلطنتی بیانقی (ملوک الطوایفی) فرانسه، قرن هانزدهم
۲۴۴	زبان معماري فرانسه
۲۴۶	معماری شهری در شمال اروپا
۲۴۸	سبکهای ترکی و غیر ترکی اسپانیا
۲۵۰	خانههای هگفتانگیز دوره البرزانت
۲۵۲	معماری اینیجو جونز (Enigo Jones)
۲۵۴	معماری باروک و روکوکو (قرن هفدهم، اوایل قرن هجدهم)
۲۵۶	باروک رومی
۲۵۸	باروک رومی

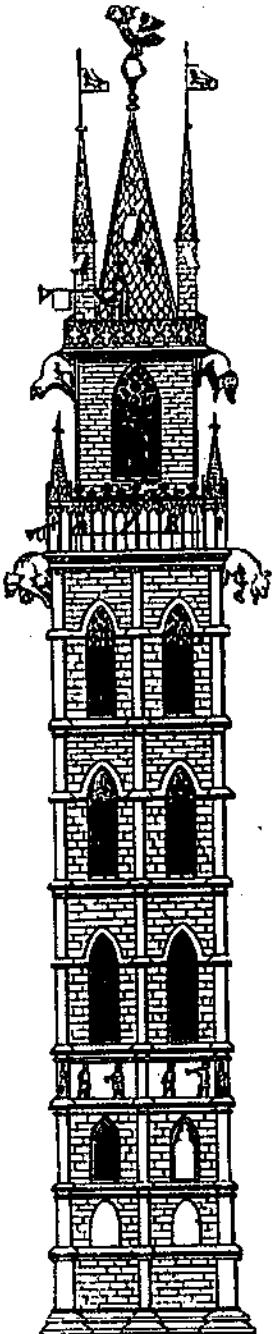
فهرست

۲۹۰.....	باروک فرانسوی
۲۹۱.....	باروک فرانسه (مجموعه ورسای)
۲۹۲.....	باروک آغازین انگلستان
۲۹۳.....	باروک متأخر انگلستان
۲۹۴.....	باروک نواحی شعلی و مرکزی اروپا
۲۹۵.....	معماری روکوکو (Rococo)
۲۹۶.....	معماری پالادینیسم (اوایل قرن هجدهم تا اوایل قرن نوزدهم)
۲۹۷.....	میراث ایدیوجیوتز (Inigo Jones)
۲۹۸.....	پالادینیسم قرن هجدهم انگلستان
۲۹۹.....	ویتروویوس بریتانیکوس
۳۰۰.....	خانه چیسیک (Chiswick)؛ لندن
۳۰۱.....	لرد برلینگتون (Lord Burlington) و ویلیام کنت (William Kent)
۳۰۲.....	پالادینیسم آمریکا
۳۰۳.....	معماری نوکلاسیک (واسطه قرن هجدهم تا اواسط قرن نوزدهم)
۳۰۴.....	سرچشمه‌های نوکلاسیسم
۳۰۵.....	تئتری نو نسبت به نظام‌های ستون‌سازی
۳۰۶.....	نوکلاسیزم
۳۰۷.....	نوکلاسیزم انگلستان؛ فرهنگی از اصطلاحات خانه‌های نوکلاسیک
۳۰۸.....	رایرت آدام (Robert Adam) و جزئیات طرح
۳۰۹.....	احیاء هنر و معماری بوتان در انگلستان
۳۱۰.....	الکوهای جدید بنای‌های عمومی
۳۱۱.....	نوکلاسیزم در آمریکا
۳۱۲.....	نوکلاسیزم آلمان
۳۱۳.....	نوکلاسیزم آلمان، کارل شینکل (Karl Schinkel)
۳۱۴.....	پیکچرسک (Picturesque) (اوایل قرن هجدهم، اوایل قرن نوزدهم)
۳۱۵.....	مبادر و بنیان‌های پیکچرسک
۳۱۶.....	معماری گله‌ها و بنای‌های کوچک
۳۱۷.....	باخ‌ها و بنای‌های درون آن (Estate)
۳۱۸.....	عناصر معماری
۳۱۹.....	گنبدها
۳۲۰.....	ستون‌ها
۳۲۱.....	برج‌ها
۳۲۲.....	طاق و طاقکان
۳۲۳.....	درگاه
۳۲۴.....	پنجره
۳۲۵.....	طاقدارها
۳۲۶.....	پلکان
۳۲۷.....	فهرست اصطلاحات
۳۲۸.....	کتابشناسی
۳۲۹.....	فهرست راهنمای

مقدمه مؤلف

این کتاب، ارایه‌گر کاوهشی دقیق برای استفاده دانشجویان و نیز افراد دیگر است. گستره وسیعی از واژگان تخصصی در این مطالعه به کار رفته، تاسختمان‌ها و اینه تمامی جهان و چه بسا سرتاسر تاریخ را معرفی نمایند. عنوان کتاب، این امر را نه از طریق روشی متعارف (واژگانی مبتنی بر حروف الفبا) بلکه از طریق یک توالی از فضولی ترتیب‌یافته بر حسب تسلسلی تاریخی، محقق می‌سازد. هر یک از اشکال، دارای ضمایمی از متون معتبر می‌باشدند. چیدمان تاریخی این کتاب، امکان قرارگیری مطلوب عناصر فرم‌ها، تکنیک‌ها و سبک‌ها در بطن زمینه اصلی شان را برای خواننده تسهیل می‌سازد. بخش کوتاهی که به عنوان مقدمه در ابتدای هر بخش آمده است، چارچوبی را برای مطالعه مطلوب موضوع فراهم می‌کند، مذاهب و پس‌زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مرتبه را پوشش می‌دهد و به وجوده مختلفی از قبیل سایت، عملکرد، مصالح و نقش معماری پردازد.

علاوه بر این، فصلی مصوّر که در انتهای کتاب آمده است،^{۱۰} عنصر مشترک معماری را که تقریباً در تمام دوره‌ها و کشورها توسعه عماران به کار رفته است—ستون‌ها، برج‌ها، قوس‌ها و گذگاه‌های قوس‌دار، درب‌ها (روودی‌ها)، پیجره‌ها، سنتوری‌ها، بام‌ها، طاق‌ها و پلکان‌ها—معرفی می‌نماید. این کتاب همچنین واژگانی از اصطلاحات و عبارات را در پایان گردآوری نموده که دستیابی به مأخذ و مرجعی صحیح را با سرعت زیاد، میسر می‌سازد. این واژه‌نامه، مشتمل بر توضیحاتی مختصر، اما موجز درباره اشکال و طرح‌های مطرح شده در داخل و متن اصلی می‌باشد.

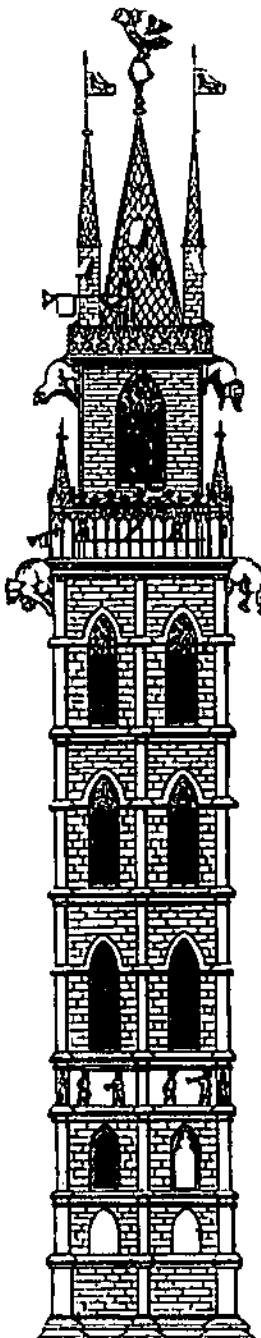
تسلسل تاریخی سبک‌های معماري، با معماري مصر آغاز می‌شود و سبک‌های اصلی به کار برده شده در سرتاسر تاریخ نیز متعاقب آن می‌آیند. هر سبک، در قالب سرفصل‌هایی تفکیک گشته و به وسیله چندین بنا و ساختمندان مختلف و توسعه و بسط تاریخی یا منطقه‌ای آنها، سازماندهی می‌گردد. در جایی که اینه به نحوی در نظر گرفته شده‌اند تا ارائه‌ای ویژه از یک سبک خاص باشد—برای مثال، پارthenon (Parthenon) در معماری یونان یا مسجد ایاصوفیه (Hagia sophia) در معماری بیزانس—در قالب جزئیات بیشتری پوشش داده شده‌اند. گستره وسیعی از اصطلاحات معماري، در طول هر فصل آمده است. برای آن دسته از سبک‌هایی که دارای جزئیات مطالعاتی بیشتری می‌باشند، به ویژه سبک‌های کلاسیک (یونان و رم) و فرم‌های گوتیک، اصطلاحات فنی و تخصصی و پیچیده معماري، در ابتدای کار آمده‌اند و سپس در طول متن مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

سایر سبک‌ها—از قبیل دوره ماقبل کلاسیک و دوره ماقبل کولومبین—کمتر مدنظر قرار گرفته‌اند، چرا که اطلاعات قابل دسترس زیادی در این موارد وجود ندارد. در هر فصل، تصاویر نهایش داده شده، به منظور ارائه عنامر و ترکیباتی به کار گرفته شده‌اند که یک مشخصه خاص سبکی را از پلان همکف تا پلان بام ارائه می‌دهد. اهمیت و تأکید ویژه‌ای بر تزئینات، که جزئی لاینفگ در راستای تحقق جلوه معماري می‌باشند، مبذول شده است.

آخرین سبکی که در تسلسل تاریخی سبک‌های کتاب آمده است، جنبش زیباشناسی جدید، در اوخر قرن ۱۸ و اوایل قرن ۱۹ می‌باشد. زیان معماري خاصی که در اوخر سده ۱۸۰۰ و اوایل سده ۱۹۰۰ از آن تبعیت شده است—حتا بیشتر از نسل‌های گذشته—یکی از موضوعات و مایه‌های اصلی تکرار شونده در طول تاریخ بود.

کاربرد این مثال‌های تصویری - در قالب حکاکی‌هایی بر صفحات مسی یا فوللادی - به دلیل بسیار زیادی مناسب می‌باشد. سطح جزیبات و صحت این مثال‌ها، کاملاً با اهداف و موضوع این کتاب، وفق خاده شده است. در مفهوم عام، مثال‌های تصویری یادآور مبدأ یا دوره مشخصی از تاریخ هستند که در آن، دغدغه‌ای شایع و همه‌گیر برای نخستین بار، در معماری دنیا پدیدار شده است. با بسط و گسترش تکنیک‌های هنری و چاپ از اوایل سده ۱۸۰۰ به بعد، کتاب‌های مصور، رواج بیشتری یافته‌اند و بعدها به وسیله خوانش یا تعبیری عمومی و در عین حال جدیدتر، بزرگ‌تر و متفاوت‌تر مورد پویش و کاوش قرار گرفتند. زمانی، سفرهای خارجی به مراتب دشوارتر و پرهزینه‌تر از امروز، انجام می‌گرفت، و مسایل مربوط به توپوگرافی و عوارض زمین، فرصت‌اندک و نادری را به منظور فراگیری و درک ماهیت اینها و مناظر سرزمین‌های دور در اختیار می‌گذاشت. بسیاری از تصاویر ارایه شده در این کتاب، ناشی از چنین مسایلی می‌باشند، که خود نیز به همان طریق مرتب گشته‌اند. این تصاویر با متون تقریباً کامل، که مرکب از عنوانین و توضیحات الحاقی می‌باشد، همراهی می‌شوند. تصاویر، تداعی شیفتگی و جذابیتی است که ساختمندان‌ها باید در میان معماران، مشتاقان، محققان و حامیان القانها بینند.

این تصاویر، اشاره به آرمان و یا ایده‌آل‌های «ویکتوریانی» عصر حاضر دارند که متن‌من تلاش و کوششی بسیار، برای کسب دانش و آگاهی در هر دو مقوله هنر و علم می‌باشد. نکته آخر که در عین حال بسیار حائز اهمیت می‌باشد، این است که تصاویر ارایه شده در این کتاب، از لحاظ زیباشناسی، مقوله‌ای خوشایند و مطلوب را - به منظور حصول در ذهن خواننده - ایجاد می‌نمایند.

مصر باستان (۳۲۰۰ تا ۳۵۰ قبل از میلاد)

محضبها (مقبره‌های مصری):

رشد و توسعه اولیه معماری مصر، با اتحاد مصر علیا و مصر سفلی، تحت فرمانروایی فرعون اول، به وقوع پیوست. [نام فرعون اول مصر، منش (Menes) بود.] در خلال دوره‌ای از پادشاهی قدیم (۳۲۰۰ تا ۳۶۸۵ قبل از میلاد)، علائم و شواهد اولیه معماری یادمانی مصر در قالب فرم مضمبها، شروع به متبلور شدن نمود. دین یا آیین مصری مبتنی بر آموخته‌هایی بود که براساس آنها زندگی کالبدی امری موقتی بوده، در حالی که زندگی معنوی (روح) ایدی می‌باشد و بنابراین آن بناهای یادمانی، نیازمند دوام و استحکامی ایدی هستند. مقبره‌ها و معابد تبدیل به کانون و نقطه عطف این اعتقاد شدند: مقبره، معبر رواه بروز به زندگی پس از مرگ بوده و معبد، سرای خدایان است.

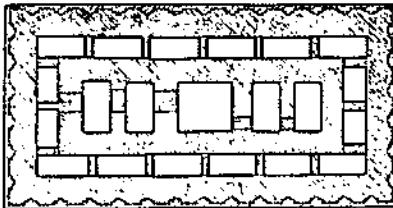
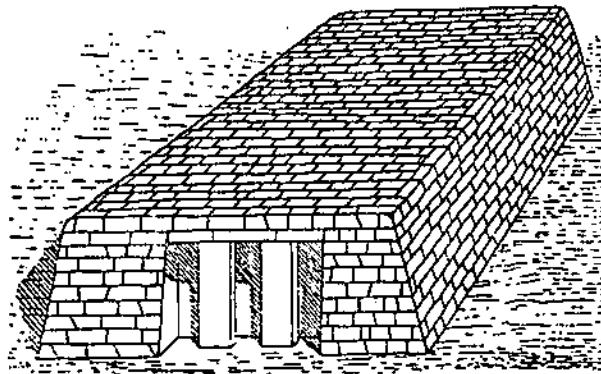
این اعتقاد، برنامه‌ریزی، طراحی و امور تزئیناتی هدفمند آنها را تضمین نموده و زیبایی و سودمندی را ممزوج می‌کند. اگرچه کاخها و شهرهای مصر باستان، مضامن گشته و به تلی از خاک بدل گشته‌اند، اما خانه‌های روحانی معنوی آنها هنوز الهام‌بخش معماری مدرن هستند.

مضمبها (مقبره سکو مانند):

به تعبیر طراحت شده‌اند که بدان یک الامدادگاه در مصر باستان را شبیه‌سازی نمایند. مضمبه مرکب از تعدادی را تا حد از زمین می‌باشد. که مشتمل بر چندین اتاق کوچک است و یک گودال با خود از پیش فراز در میان خود قرار گرفته که این گودال فضای را برای نگهداری جسد و مصنوعات مربوط به آن (برای زندگی پس از مرگ) فراهم می‌کند. ساختار مضمبه، از چنین اوصای چوبی با خشت خام تشکیل شده بود که پوششی از قطعه سنگی‌های لامدای را به همراه داشته و در نهایت عملیات دروازه‌زنی را خشت خام با آجر انجام می‌گرفت.

لافق دفین:

در خلال دوره سوم و چهارم پادشاهی (۷۷۰-۷۲۵۵)، اینست مقبره موردن توجه قرار گرفت و بدباعث معمارانه، در داخل مضمبه کاشون توجهات بود. باش خارجی ساده‌تر شد. در حالی که آن مخصوص تدبیر مکان آرامش نهایی ناکنکش، در داخل چندema و طبقات صخره‌ای مقاطع قرار داده شده و توسط دروازه‌های سنگی بزرگی که آن را مسدود نموده، حفاظت می‌شد.

سیپای بیرونی کاخ:

مضمبها یادشاهی، اغلب با استفاده از زیای متناوب از بیرون زدگها و فروزنگی‌ها ساخته می‌شد. اندیشه این نوع مضمبه، انتساب از زبان‌پنهانی چوب کاخ‌های اولیه در مصر بود. مقبره افتخارهای روح پادشاه بر روی زمین می‌باشد. ساختار آن، از خشت خام شکل یافته است و منشاً و خاستگاه‌آن، در نفوذ معلمی‌های التهیرین تهافت است. این بدان در اغلب مواقعی، یک دره‌شانی داشت که از ارات و رکهای از بقایای تزئیناتی رنگی آنها، به چاگانده است.

عملیات دروازه‌زنی را خشت خام با آجر انجام می‌گرفت.

